

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Miljöbyrån, S4

Beslutande
Minister
Jesper Josefsson

Föredragande
Naturvårdsintendent
Maija Häggblom

Justerat
Omedelbart

Nr 11

Ålands ståndpunkt om Finlands avsikt att sända ett
meddelande enligt artikel 4.13 i EU:s
restaureringsförordning ((EU) 2024/1991).

ÅLR 2025/459

33 S4

Beslut

Miljöministeriet har inbegärt Ålands ståndpunkt om Finlands avsikt att sända ett
meddelande enligt artikel 4.13 i EU:s restaureringsförordning ((EU) 2024/1991). Beslöts att
meddela Ålands ståndpunkt enligt **bilaga S425E08**.

Hänvisning

Er begäran per den 20.1.2025

VN/1069/2025

Miljöministeriet

Pb 35

FI-00023 STATSRÅDET

Kontaktperson

Maija Häggblom, telefon +358 (0)18 25458

maija.haggblom@regeringen.ax

kirjaamo.ym@gov.fi

Ärende

Ålands ståndpunkt om Finlands avsikt att sända ett meddelande enligt artikel 4.13 i EU:s restaureringsförordning ((EU) 2024/1991)**Bakgrund**

Miljöministeriet har riktat en förfrågan till Åland i fråga om Ålands ståndpunkt angående Finlands avsikt att sända ett meddelande till kommissionen enligt artikel 4.13 i Europaparlamentets och Rådets förordning ((EU) 2024/1991) om restaurering av natur och om ändring av förordning ((EU) 2022/869) (*restaureringsförordningen*). Förfrågan har inkommit i brådskaande ordning och beredningstiden är kort.

Förpliktelsen att förbättra statusen för terrestra områden och inlandsvatten

I artikel 4 i restaureringsförordningen fastställs mål för att förbättra tillståndet i land- och insjöområden och i artikel 5 sätts motsvarande mål för att förbättra tillståndet i den marina miljön. Målen gäller antalet områden som ska restaureras. Utöver de nämnda målen förpliktar restaureringsförordningen medlemsstaterna att skydda förekomsterna av livsmiljöer i gott tillstånd mot försämring (artiklarna 4.11 och 12.12 samt 5.9 och 10.10). I och med restaureringsförordningen är medlemsstaterna skyldiga att trygga naturtypernas och livsmiljöernas tillstånd i Natura 2000-områdena och utanför dem. Dessutom ska medlemsstaterna sträva efter att säkerställa fortsatt förbättring av tillståndet för de arter och livsmiljöer som förbättringsåtgärder har riktats till ända fram till att god status för livsmiljötypen eller livsmiljöerna för de berörda arterna har återställts eller att tillräcklig kvalitet på livsmiljöerna uppnåtts.

I fråga om Natura 2000-områden tillämpas skyldigheterna enligt Rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (*habitatdirektivet*) och

restaureringsförordningen ändrar inte rättsläget till denna del. Enligt nedan kompletteras dock grunderna för undantag också i fråga om Natura 2000-områden.

Skyldigheterna att återställa och att icke-försämra gäller naturtyper enligt bilaga I till habitatdirektivet samt omfattande antal marina naturtyper. Skyldigheten gäller till de delar som listas nedan också livsmiljöer för arter enligt habitatdirektivet och Europaparlamentets och rådets direktiv (2009/147/EG) om bevarande av vilda fåglar (*fågeldirektivet*).

Enligt artikel 4.13 i restaureringsförordningen får en medlemsstat besluta att denna skyldighet att inte försämra ska gälla på biogeografisk nivå för vart och ett av de områden för varje livsmiljötyp och livsmiljö för arter som avses i artikel 4. Detta kräver att en anmälan görs senast 19.2.2025 till kommissionen.

Konsekvenser

Anmälan till kommissionen enligt artikel 4.13 i restaureringsförordningen kommer att göra det möjligt för hela Finland att säkerställa största möjliga flexibilitet vid genomförandet av kravet på icke-försämring. Anmälan skulle även möjliggöra för kommissionen att underlätta genomförandet av det lägsta tröskelvärdet för bevarande av den livsmiljötyp som avses i artikel 4 i restaureringsförordningen. Dessutom kan livsmiljöer för arter enligt artikel 4 i restaureringsförordningen vid behov påverkas, så länge som samma biogeografiska område används för kompensationsåtgärder för att uppväga försämringen. Ett villkor för tillämpningen av flexibelt genomförande skulle vara att inget alternativ skulle finnas för en åtgärd eller projekt som skulle leda till en försämring av en livsmiljö eller en arts livsmiljö. Den mekanism som ska tillämpas ska medge flexibilitet för tillämpningen av kravet för icke-försämring även för enskilda fall av projekt eller åtgärder som inte omfattas av allmänintresse förutsatt att det inte finns några alternativ. Genom anmälan till kommissionen av medlemsstaten skapas en skyldighet att övervaka försämring som orsakats av livsmiljöer och artförekomster.

Förekomsten av naturtyper i bilaga I till restaureringsförordningen är anmärkningsvärt stor i områden utanför nätverket Natura 2000, därför medför skyldigheten enligt restaureringsförordningen att inte försämra markanvändningen och havsanvändningen arealmässigt omfattande begränsningar av olika grad som bestäms enligt naturtyp. Denna skyldighet innebär att projekt som berör livsmiljöer i bilaga I och livsmiljöer i bilaga II i restaureringsförordningen måste ha mindre än betydande effekter eller vara av allmänintresse, samtidigt som det inte får finnas mindre skadliga alternativ. Projekt som orsakar betydande försämringar kan inte tillåtas, om de orsakar försämring av ett gott tillstånd hos en naturtyp eller en förekomstplats för en art som omfattas av skyldigheten eller hindrar uppnåendet av ett gott tillstånd. Genom den flexibla tillämpning som föreslås här kan man få betydande nationellt handlingsutrymme för fullgörandet av skyldigheten.

Skyldigheten att inte försämra gäller inte situationer där försämringen beror på force majeure, såsom naturkatastrofer eller oundvikliga förändringar av livsmiljöer till följd av direktklimatförändringar (artiklarna 4.14–16.16 och 5.11–13.13 restaureringsförordningen). Undantaget gäller både områden som hör till nätverket Natura 2000 och områden som inte hör till nätverket. Genom förordningen lindras således medlemsstaternas ansvar i fråga om områden som hör till nätverket Natura 2000 i sådana situationer som inte förutses i habitatdirektivet.

I slutet av beredningen fogades till restaureringsförordningen dessutom artiklar 6 och 7 som gör det möjligt att bygga förnybar energi och försvara landet utanför nätverket Natura 2000 trots skyldigheten att inte försämra. I fråga om de marina livsmiljöer som avses i artikel 5 i restaureringsförordningen är en flexibel tillämpning inte tillåten. Grunderna för undantag i fråga om byggande och användning av förnybar energi överensstämmer med de undantag från tillämpningen av skyddsbestämmelserna i habitatdirektivet och fågeldirektivet som gjorts i och med Europaparlamentets och Rådets direktiv ((EU) 2023/2413) om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor, och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652 (RED III-direktivet). Undantagsbestämmelsen i restaureringsförordningen ska beaktas vid planeringen av de nationella åtgärder genom vilka skyldigheten att inte försämra fullgörs.

Behörighetsfördelning enligt självstyrelselagen

Enligt 18 § 10 punkten självstyrelselag (1991:71) för Åland (självstyrelselagen) hör natur- och miljövård, friluftsliv, vattenrätt till åländsk lagstiftningsbehörighet. Enligt 59 b § 2 mom. självstyrelselagen ska landskapsmyndigheterna och riksmyndigheterna samråda om åtgärder de kommer att vidta är beroende av varandra. Restaureringsförordningen faller inom Ålands lagstiftningsbehörighet enligt 18 § 10 punkten självstyrelselagen eftersom den reglerar naturvård. Enligt 59 b § 2 mom. självstyrelselagen behöver Åland därför meddela riket huruvida Åland vill bli inkluderad i miljöministeriets meddelande till kommissionen i enlighet med artikel 4.13 i restaureringsförordningen, vilket uppmärksammades i ett sent skede i beredningen i riket.

Ålands ståndpunkt i frågan

Ålands landskapsregering välkomnar Finlands avsikt att till kommissionen lämna ett meddelande i enlighet med artikel 4.13 i restaureringsförordningen ((EU) 2024/1991). Ålands landskapsregering finner det fördelaktigt att Åland inkluderas i det meddelande som miljöministeriet avser sända till kommissionen, då Åland i sin helhet ingår i den boreala biogeografiska regionen som även en stor del av Finland omfattas av. Att hela den boreala biogeografiska regionen i Finland, inklusive Åland tillämpar undantaget ger

betydligt större flexibilitet med tanke på kompensationsåtgärder. Således ska kraven på icke-försämring tillämpas enligt biogeografisk nivå i hela medlemsstaten Finland, inklusive Åland.

Minister

Jesper Josefsson

Naturvårdsintendent

Maija Häggblom

FÖR KÄNNEDOM

Miljöråd Olli Ojala, miljöministeriet, olli.ojala@gov.fi
